

Mielenterveyshäiriöiden yhteys lapsettomuuteen vaihtelee häiriön ja puolison mielenterveyden mukaan

Elinikäinen lapsettomuus on yleistynyt Suomessa ja muissa vauraissa maissa. Samalla mielenterveyshäiriöt ovat yhä yleisempiä. Aiempi tutkimus on osoittanut, että mielenterveyshäiriöt ennustavat lapsettomuutta (esim. Golovina ym., 2025), mutta vähemmän tiedetään, miksi näin on. Erityisesti parisuhteiden ja puolison mielenterveyden merkitys on jäänyt vähälle huomiolle (paitsi Kailaheimo-Lönnqvist et al., 2024, masennus). Tuore tutkimuksemme tuo uutta tietoa ja lisää ymmärrystä perheenmuodostuksen taustalla olevista tekijöistä (Kailaheimo-Björkqvist et al., 2026).

Päähavainnot

- Kaikki mielenterveyshäiriöt liittyvät pienempään todennäköisyyteen saada lapsi (Kuva 1)
  - » Yhteys on voimakkain miehillä sekä vakavissa mielenterveyshäiriöissä, kuten skitsofreniassa, ja heikoin yleisissä häiriöissä, kuten masennuksessa.
- Mielenterveyshäiriöt liittyvät parisuhteen puuttumiseen, mikä osaltaan selittää lapsettomuutta etenkin miehillä.
  - » Parisuhteet ovat tärkeä osa perheellistymistä, sillä Suomessa jopa 97 % lapsista syntyy avo- tai avioparille (Andersson 2023).

- Puolison mielenterveys on myös tärkeä tekijä.

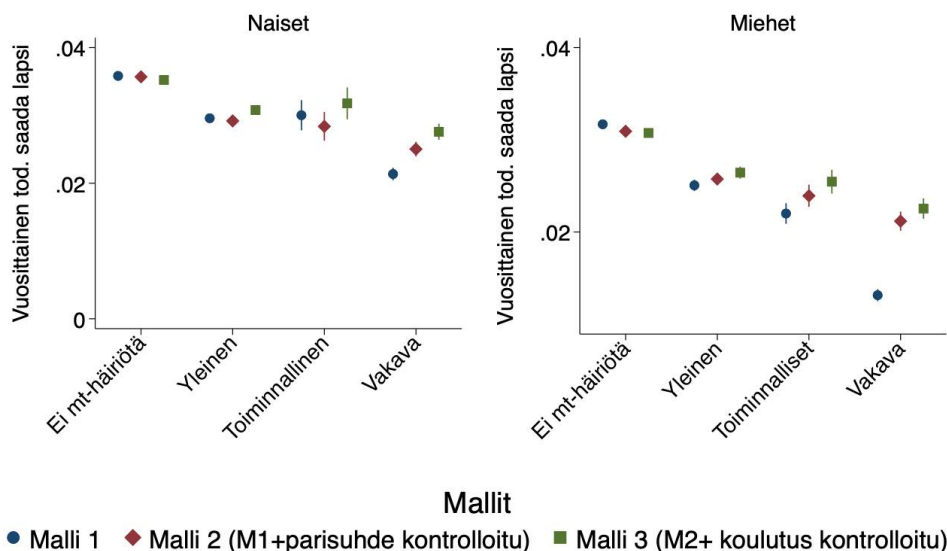
» Jos molemmilla puolisoilla on mielenterveyshäiriö, on todennäköisyys saada lapsi pienempi kuin tilanteissa, joissa mielenterveyshäiriö on vain toisella tai ei kummallakaan.

Politiikkasuositus

Jos yhteiskunnassa halutaan tukea perheellistymistä, nuorten aikuisten mielenterveyden tukeminen voi edistää tätä tavoitetta.

Miten tutkimus tehtiin?

Tutkimuksen aineistona on kaikki Suomessa asuvat henkilöt kattava rekisteriaineisto, jossa seurattiin yksilöitä ja heidän parisuhteitaan sekä perheellistymistä 18-vuotiaasta 39-vuotiaaksi (syntymävuodet 1977–80). Mielenterveyshäiriöt on mitattu käyttämällä rekisteritietoja psykolääkeostoista sekä erikoissairaanhoidon diagnoositietoja. Tutkimus on tehty tapahtumahistoriamentelmällä. Tutkimuksessa käsiteltiin eri mielenterveyshäiriöiden yhteyttä ensimmäisen lapsen syntymän todennäköisyyteen, ja tarkasteltiin parisuhdetilanteen ja puolison mielenterveyden merkitystä.

Kuva 1. Ensimmäisen lapsen saamisen todennäköisyys eri mielenterveysryhmissä. Tulokset perustuvat tapahtumahistoriamalliin ja on esitetty ennustettuina todennäköisyyksinä. Yleinen = esimerkiksi masennus ja ahdistuneisuus, Toiminnallinen= esimerkiksi päihderiippuvuudet, Vakava= esimerkiksi psykoottiset ja skitsofrenia. tod.=todennäköisyys, mt=mielenterveyshäiriö.

Lisätietoja

Tutkijatohtori Sanna Kailaheimo-Björkqvist, Väestötieteen ja väestön terveyden instituutti, Helsingin yliopisto

sanna.kailaheimo-bjorkqvist@helsinki.fi,
050 308 3092

Kailaheimo-Björkqvist, S., Nisén, J., Metsä-Simola, N., Martikainen, P., & Myrskylä, M. (2026) [Linking mental health disorders to childlessness: The roles of disorder type and partnership](#). Journal of Family Research, vol. 38.

Tutkimuksen rahoittajat

Tätä tutkimusta ovat rahoittaneet Strategisen tutkimuksen neuvosto (SRC), FLUX-konsortio (päätosnumerot 364374 ja 364375), Suomen Akatemia (päätosnumero 363724) sekä Euroopan tutkimusneuvosto Euroopan unionin

Horisontti 2020 -tutkimus- ja innovaatio-ohjelmasta (rahoitussopimus nro 101019329). Lisäksi rahoitusta on saatu Strategisen tutkimuksen neuvoston LIFECON-hankeelle myönnetystä rahoituksesta (345219), Suomen Akatemian INVEST-lippulaivalta (320162), Yhdysvaltain National Institute on Aging -instituutilta (R01AG075208) sekä Max Planck - Helsingin yliopiston tutkimuskeskukselle myönnetystä apurahoista: Max Planck Society (5714240218), Jane ja Aatos Erkon säätiö (210046), Helsingin yliopiston valtiotieteellinen tiedekunta (77204227) sekä Helsingin, Vantaan ja Espoon kaupungit. Lisäksi tutkimusta on rahoittanut Euroopan unioni (ERC Synergy -hanke BIOSFER, 101071773).

Artikkelissa esitetyt näkemykset ja mielipiteet ovat kuitenkin yksinomaan kirjoittajien omia eivätkä välttämättä vastaa Euroopan unionin tai Euroopan tutkimusneuvoston näkemyksiä. Euroopan unioni eikä rahoittava taho ole vastuussa niistä.

Lähteet

Andersson, L. (2023). [A novel macro perspective on family dynamics: The contribution of partnership contexts of births to cohort fertility rates](#). Population and Development Review, 49(3): 617–649.

Golovina, K., Niemi, R., Gutvilig, M., Jokela, M., Elovainio, M., & Hakulinen, C. (2025). [Mental Disorders and Having a First Child Among Young Adults: A Nationwide Register Based Cohort Study](#). BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology, 132(8): 1147–1155.

Kailaheimo-Björkqvist, S., Nisén, J., Metsä-Simola, N., Martikainen, P., & Myrskylä, M. (2026) [Linking mental health disorders to childlessness: The roles of disorder type and partnership](#). Journal of Family Research, vol. 38.

Kailaheimo-Lönnqvist, S., Moustgaard, H., Martikainen, P., & Myrskylä, M. (2024). [Own depression, partner's depression, and childlessness: A nationwide register-based study](#). Social Science & Medicine, 361, 117356.